

Čerkvena priloga.

Priložena od katol. tiskovnega društva 40. števil. „Slov. Gospodarja“.

1889.

3. oktobra.

10.

C. kr. zavod za višjo vzgojo duhovnikov na Dunaji.

(Dalje.)

IV. Knezoškof dr. Jakob Maksimilijan Stepischnegg.

(Konec tega odstavka.)

Prezvzišeni knezonadškof Eder molijo izpred oltarja kapelice v sredi mestnega pokopališča zadnje predpisane molitve, poskropijo z blagoslovljeno vodo grob in krsto, ki se je zdaj rahlo spustila v Slomšekov žrf, jo pokadijo ter vržejo na-njo trikrat prsti v znamenje naše minljivosti. Iz 300 do 400 grl zadoni pretresljivi spev: „Requiem aeternam dona ei Domine!“ t. j. „Bog jim večni pokoj daj!“ in iz tisoč in tisoč prs izvil se je globoki vzdih: „In večna luč jim sveti naj!“ Bogoslovci zapojejo tik groba še dve latinski žalostinki, eno lepšo od druge. Le težko se ločimo s tužnim srcem od groba, ki zdaj krije v bratski ljubezni združena oba dosedanja knezoškofa Mariborska. „Verujem, da moj Vzveličar živi“, te besede, katere je sam sv. Duh pobožnemu Jobu na jezik položil, donele so iz ust pevcev v tem britkem trenutku, kakor glas iznadzračnih višin, ki nas tolaži, da „v boljši deželi se vidimo spet“.

Skrb za osirotelo škofijo izročili so Njih ekscelencija premil. knezonadškof — dotlej, dokler ne imenujejo novega knezoškofa Lavantskega — kanoniku-starosti, milostlj. gospodu prelatu Francu Kosarju, oskrbovanje knezoškofijskih posestev pa se je naložilo najmlajšemu kanoniku, mil. gospodu dr. Ivanu Križaniču. Novi upravitelj Lavantske škofije opravljali so zadušnice za pokoj. prevzvišenim knezoškofom tri dni zaporedoma tako-le: Na den pogreba služili so zgodaj zjutraj mrtvaško sv. mešo v dijaškem semenišči, prvi den po pogrebu peli so v stolni cerkvi z obilno duhovščino vred bilje, mrtvaško sv. mešo in Libera, ravno tako služili so 3. den mrtvaško peto sv. mešo v samostanski cerkvi prebl. D. M. pri č. šolskih sestrah, ki so s svojimi pridnimi učenkami poprej za ozdravljenje, potem za srečno zadnjo uro, poslednjič pa za večni mir in pokoj prevzvišenega ustanovitelja njihove naselbine v Mariboru neizrečeno veliko molile in še drugih spokornih del darovale. Pa tudi po vsej škofiji opravljale so se zadušnice za pok. premil. knezoškofom. Po naročilu preč. kn. šk. stolnega ka-

pitola zvonilo se je 3 dni zjutraj po eno uro pri vsaki cerkvi — drugi (srednji) den, pa so se v vsaki fari in v vsaki samostanski cerkvi za dušni mir in pokoj nepozabljivega vladike opravljale mrtvaške bilje in peta mrtvaška sv. meša z „Libera“. Pri mnogih cerkvah pa se je še dosti več storilo iz posebne hvaležnosti do pokoj. predobrotljivega knezoškofa.

Časniki donášali so v raznih jeziki obširnih poročil o smrti Njih ekscelencije knezoškofa Lavantskega. Vsi brez izjeme hvalili so pokoj. vladike lepe lastnosti, če tudi se je neke barve listom na licu bralo, da tega ne delajo iz dolžnega spoštovanja do sv. katoliške cerkve in njenih dostojanstvenikov, ampak le bolj iz samopridnega ozira na prihodnjega nastopnika Stepišnikovega. Naj jim bo! V srce nas je pa veselilo, čitati v katoliškem časniku, ki izhaja v Lincu na nemških tleh, o pokojnem škofu tole sicer kratko, a po vsem resnično sodbo: „Avstrijske škofo zadela je ob smrti Lavantskega knezoškofa dra. Jakoba Maksimilijana Stepischnegg-a velika zguba, kajti pokojni vladika bili so jako učen, pobožen in dober škof, katerega je vse visoko čislalo.“*) — Da je ta sodba pravična, pritrtil nam bo sleherni, ki je pokojnega knezoškofa le količkanj poznal. Zato ne bomo naštevali raznih pobožnih vaj, katere so pokojni škof den za dnevom skrbno opravljali v svoje lastno posvečenje, ampak omenjam le natenčnosti, s katero so se vsako leto vdeleževali duhovskih vaj („eksercij“) na čelu svoje čast. duhovščine. Pri teh vajah bili so vselej prvi v cerkvi, prvi pri molitvah, prvi pri premišljevanjih, a pri obedu niso dobili nobenega boljsega grižljeja od najmlajšega g. kapelana, ki so se duhovnih vaj vdeleževali. In kako so ti bili veseli, če so pevci po večerni molitvi še kakšno Marijino zapeli, kajti vedno kazali so se zvečneli knezoškof zvestega sina Marijinega.

Da so bili učen mož, o tem izrekli so nedavno svojo sodbo najbolj sposobni sodniki, namreč predstojniki c. kr. vseučilišča Dunajskega. Ti so jim letošnjo spomlad zamenjali njihovo že 50 let staro doktorsko spričevalo z novo diplomo, ki naj vsemu svetu spričuje škofovo visoko učenost, zavoljo katere so jih dan-

*) „Der Verbliebene war ein sehr gelehrter, frommer und milder Bischof, der grosse Verehrung genoss“, — glasi se sodba v nemškem jeziku v „Kath. Verord. Bl.“ d. 15. Juli 1889 Nr. 14. Pis.

plotom. Bolje, da gledamo črno, da vidimo v nasprotniku našem združene vse zlobne lastnosti, kolikor jih gre v črno človeško dušo, ne pa, da bi mu slepo zaupali, kajti on svojo pogubo skriva in je z židom v tem oziru pravi, rodni brat.

Na stražo toraj, slovenski kmetje!

Družba sv. Cirila in Metoda.

(Dalje.)

II. Lep sad utegnejo obroditi med slovensko mladežjo knjige, ki jih je naša družba darovala in razdelila po vseh pokrajinah. Tajništvo je po zapisnikih preračunilo, da je bilo raznih molitvenih, šolskih, podučnih, zabavnih knjig poprečno razdeljenih na Koroškem: čez 2500, na Štajarskem krog 1000, na Primorskem krog 700 in na Kranjskem 600, toraj približno 5000 izvodov. Ako temu pridenemo še razna učila in šolske pomočke, smelo trdimo, da je družba tudi v tem obziru dosegla svoj namen.

III. Nadaljni vspeli družbin so pač podpore v novih, ki jih je vodstvo podelilo raznim občinam za zgradbe šol pod pogojo, da so in bodo učilnice slovenske. O dotičnih svotah obvesti slavno skupščino itak vodstveni tovariš gosp. dr. Vošnjak, kar spada v njegovo področje. Tajništvo naj sme le pristaviti: Vodstvo ima voljo vsem ustreči, vse take občine podpreti, — a dajte nam denarjev!

IV. Na Koroškem — utegnil bi kdo pripomniti — niste še ničesar dosegli. A pomislimo! Vsaka reč se ponatorno razvija. Res še nismo privojskovali slovenske šole, po kateri tako vzdihujejo naši bratje; a mobilizovali smo — čast in hvala posameznim rodoljubom koroškim — narodno armado, ki ne bo mirovala prej, da ne zmaga slovenska in katoliška šola, — poudarjam, gospôda moja. — „in katoliška“, — kajti ondi, žal, pojemlje verski duh, kjer je slovenska mladež izročena renegatnemu ali celó nemškemu učiteljstvu, ki vidi svojo glavno nalogo v tem, da naši deci ubija nemščino v glavo. V sedanjih ondotnih razmerah pač ne trdim presmelo, če rečem: Zgubijo slovenstvo, zgubijo tudi verstvo. Renegat zataji čestokrat tudi svojo vero. O, da bi merodajni faktorji vendar enkrat spregledali, da nevarnost ondotnemu ljudstvu ne preti od slovenstva, pač pa od nemštva!

Naših najstj. podružnic na Koroškem je vmesilo kvas narodni zavesti, katere, upamo, več ne bodo pogasili mrzli curki nasprotni sile. Če opazujemo ondotne kmete, v katerih še veje pravi verski duh, prirodna poštenost slovenska, kako so neustrašeni junaki v borbi za slovensko šolo, moramo jim izreči svoje občudovanje in globoko spoštovanje. Ker so njihove zahteve in prošnje utemeljene v božjih in člo-

veških pravicah, pa tudi v naših državnih zakonih, morale se bodo prej ali slej uslišati; škoda je za nas, ker se zgublja čas — in zgublja ter odtuja naša slovenska deca.

V. A še jeden vspeli smemo zabeležiti. Obče priznana je potreba primerne berila za slovensko mladež. Večkrat se je že poskušalo dajati na svetlo takih spisov, a iz raznih uzrokov — osobito denarnih — so zaostala enaka podjetja. Sosebno spečavanje je imelo zmirom svoje težkoče. Družba sv. Cirila in Metoda je neko sredotočje, krog katerega se zdaj še, hvala Bogu, zbira duhovska in svetna inteligencija, rodoljubne ženstvo in zavedno kmetstvo, torej je zelo pripravna izvesti gornji namen. Zato je njeno vodstvo sklenilo izdati „Knjižnico sv. Cirila in Metoda“. Povodom štiridesetletnice cesarjeve je prišel I. zvezek na svetlo, opisujoč bitje in žitje milega nam vladarja. II. zvezek pa seznanja mladino s praočetom naše cesarske rodovine, z Rudolfom Habsburškim. III. zvezek jej kaže preporeditelja slovenskega šolstva, Valentina Vodnika. Kritika v naših listih se je izrekla pohvalno, da, celo laskavo. Prvima snopičema veljavo povzdigne še to, da so ji na spoštljivo vodstveno prošnjo vis. c. kr. deželni šolski sveti na Kranjskem in Primorskem priporočili vsem podrejenim oblastvom v nakup in razširjanje med mladež; od vis. deželnih šolskih svetov na Štajarskem in Koroškem pa še ni odgovorov. Izpeljivo pa je to podjetje, če pomislimo na svojih čez osemdeset podružnic. Ako vsaka razproda samo pol stotine izvodov, spravimo v slovenski svet vsakega spisa čez 4000 izvodov. Zato se usojamo častitim skupščinarjem to zadevo prav toplo priporočiti. V kratkem vodstvo razpošlje dotično okrožnico vsem podružničnim načelnictvom. Ako se nam to obnese, razširimo knjižnici delokrog za razne pedagogijske spise po vzgledu „Hrvaškega pedagogijskega zbora“.

(Dalje prih.)

Gospodarske stvari.

Natisek v kopitu.

V časih zapazi človek, da konj pošepne ali pa vzdiguje nogo, če stoji in to tako, da mu vidiš bolečino, samo kje da je ona, to se ne vidi na prvo, kajti nič se ne pozna ni na nogi, ni na kopitu kaka rana. Nje še tudi ni, pač pa se napravlja konju natisek in sicer na spodnjem delu, v meči kopita. Ako se namreč meso konju v kopitu stisne ali kje kako natise, tedaj nastane ne samo bolečina v hipu, ampak začne se po gostem nabirati pod kožo in to je potem pravi pravcati natisek, enak temu, ki se nareja bosonogim dečkom, ako tekó po kameniti stezi.